

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор Харківської державної
академії дизайну і мистецтв
проф. Олександр СОБОЛЄВ
«___» _____ 20__ р.

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

СУН ЯНЬБО
«СУЧАСНА СКУЛЬПТУРА КИТАЮ: ТИПОЛОГІЯ ТА ХУДОЖНЯ
ОБРАЗНІСТЬ (КІН. ХХ – ХХІ СТ.)»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(галузь знань 02 – Культура і мистецтво)

Дисертація Сун Яньбо «Сучасна скульптура Китаю: типологія та художня образність (кін. ХХ – ХХІ ст.)» виконана на кафедрі монументального живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Тема дисертації в її фінальному формулюванні затверджена Вченою радою ХДАДМ (протокол № 1 від 01.11.2024 р.).

У попередній експертизі дисертації, проведеної на розширеному фаховому семінарі кафедр, що реалізують освітньо-наукову програму 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» ХДАДМ, беруть участь двоє рецензентів: ТОКАР Марина Іванівна – кандидат мистецтвознавства, професор, перший проректор з науково-педагогічної роботи і КОВАЛЬОВА Марія Миколаївна – кандидат мистецтвознавства, професор, завідувачка кафедри живопису.

За результатами аналізу змісту дисертаційного дослідження Сун Яньбо, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також враховуючи підсумки публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації, яку проведено на розширеному фаховому семінарі 21 листопада 2025 р., визначено наступне:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертація присвячена дослідженню типології та художній образності сучасної скульптури Китаю. На сьогодні для китайської пластики органічним є стан крос-культурної взаємодії з його стратегіями видозмін старого – у нове, традиційного – в актуальне. Сьогодні феномен китайської експериментальної пластики природно вписався в контекст загальноєвропейського розвитку сучасної мови скульптури, що можна простежити в репертуарі чи не усіх світових арен (бієнале, аукціонів, виставково-експозиційних просторів).

Наразі, пластика як авторське висловлювання дає змогу експериментувати у форматі творчого пошуку, який при цьому не вимагає великих інвестицій для реалізації. Саме тому експериментальна мова активно розвивається насамперед у межах станкової скульптури, а також у рамках змішаних жанрів: здебільшого інсталяції та арт-об'єкту. Значно меншою мірою простір пластичного експерименту зачіпає монументальну скульптуру, проте й тут помітні тенденції до пошуку нових форм висловлювання.

Важливим чинником є й одночасна репрезентація китайського мистецтва скульптури як у рамках академічних експозицій, так і у форматах сучасного мистецтва. У сучасному Китаї активно розвивається ландшафтно-середовищна скульптура, яка також являє собою широкий експериментальний простір. Ґрунтуючись на здобутках монументальної пластики другої половини ХХ ст., що дуже часто відображала пряме політичне замовлення, новітня середовищна скульптура намагається знайти нову сюжетність та оновити художню мову. Цей процес активно розвивається як в урбаністичному просторі, так і в межах ландшафтного контексту, що також додає мистецьким пошукам багатства внутрішнього художнього змісту.

Отже, можна констатувати, що китайська сучасна скульптура Китаю є досить масштабним феноменом для обґрунтування та узагальнення. Актуальність проблеми полягає саме у необхідності цілісного, комплексного та нового погляду на цей феномен, що також зумовлює подальші перспективи її аналізу.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами академії та кафедри. Дисертація виконана відповідно до планів роботи кафедри монументального живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв і науковій темі ХДАДМ «Сучасне українське мистецтвознавство в контексті Схід-Захід» (затверджена Вченою радою ХДАДМ від 29 жовтня 2021 р., протокол № 15).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Дисертація є актуальним дослідженням, яке виконане самостійно. Науково-дослідні припущення та гіпотези, а також запропоновані проміжні і остаточні результати, сформульовані висновки є віддзеркаленням авторської точки зору дослідниці і є наслідком узагальнення та переосмислення історіографічного досвіду (наукового досвіду фахівців, що складають основу історіографії дослідження), а також представлене як результат власних художніх спостережень. З трьох публікацій у фахових виданнях дві є одноосібними, а одна написана у співавторстві з кандидатом історичних наук, доцентом В. Тарасовим (авторська частина – збір матеріалу, аналіз мистецьких творів).

4. Новизна основних результатів дисертаційного дослідження. У дисертації вперше здійснено порівняльний аналіз китайської, української та західної історіографії розвитку сучасної китайської скульптури; виявлено методологічні та аксіологічні розбіжності у підходах до проблеми «сучасності» скульптури Китаю; обґрунтовано та введено в науковий обіг методологічний апарат для аналізу сучасних китайських скульптурних практик, що виходять за

межі традиційного статуарного та фігуративного розуміння, зокрема через призму концепції «дескульптуризації»; обґрунтовано триетапну періодизацію розвитку сучасної китайської скульптури (1980-ті – «нова хвиля», 1990-ті – «концептуалізація форми», 2000-ні – «дескульптуризація та крос-культурність»), яка відрізняється від існуючих за ключовим критерієм трансформації поняття «пластична форма»; проаналізовано та систематизовано застосування нетрадиційних для китайської академічної школи матеріалів та технік як естетичної та соціальної програми, що відображає розрив із соцреалізмом та пошук «нової правди» об'єкта; виокремлено та теоретично обґрунтовано тенденцію «нової формальності» у скульптурі 2000-х рр.; показано повернення до фігуративності та форми через призму цифрових технологій, а також у контексті крос-культурної взаємодії; проведено іконографічний та формальний аналіз костюма як формоутворюючого елемента в сучасній китайській скульптурі та носія культурного, соціального та політичного наративу на межі природного (тіло) та штучного (одяг); доведено, що трансформація академічної школи скульптури на початку ХХІ ст. є не запереченням сучасності, а її інтеграцією через якісний синтез традицій та новацій.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дисертація Сун Яньбо містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та альбом ілюстрацій. Висновки до кожного розділу дисертації є науково обґрунтованими, а їхній зміст підтверджується наявним аналітичним та візуальним матеріалом (альбом ілюстрацій в додатку). Дослідження завершується загальними висновками, що підсумовують зміст роботи, є логічними та такими, що відображають основні положення й результати дисертаційної роботи. Всі наведені цитування мають коректні посилання в бібліографії, на базі якої автор також вибудовує аналітику своєї роботи. За структурою, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, оформленням, мовою та стилем дисертація Сун Яньбо відповідає вимогам щодо оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт. Обсяг дисертації відповідає нормам, викладеним у «Положенні про порядок присудження наукового ступеня доктора філософії у ХДАДМ». Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

Наукові результати та запропоновані автором висновки спираються на її самостійні дослідження. Наукові положення дисертації апробовані на чотирьох Всеукраїнських і Міжнародних наукових та науково-практичних конференціях. Публікації за темою в рецензованих наукових виданнях також підтверджують достовірність і наукову новизну отриманих результатів. Об'єкт і предмет дисертації та обрана проблематика відповідають спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання при розробці підручників, лекційних курсів, навчальних посібників з історії східного, зокрема, китайського мистецтва та скульптури ХХ – початку ХХІ ст. Дослідження репрезентує для китайського й українського мистецтвознавства здобутки художнього феномену сучасної китайської скульптури. У цьому сенсі, результати роботи мають практичне значення для українського сходознавства та синології. Окремі теоретичні узагальнення й практичні результати дисертації щодо композиційних рішень, художніх підходів та техніко-технологічних прийомів сучасної китайської скульптури можуть бути корисними для студентів спеціалізацій «Станкова і монументальна скульптура» та «Сучасні візуальні практики».

7. Апробація результатів дослідження здійснювалась у вигляді доповідей на Всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях із публікацією тез: доповідь: *Монументальна мова у станковій формі: пластичні експерименти Чжун Міна (朱銘於) на прикладі серії «Тай Джі» (1980-ті – 1990-ті рр.)*. Тези VI Міжнародної наукової конференції «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології», НАОМА, 13–14 листопада 2024 р.; доповідь: *«Абсурдна скульптура» Ван Кепіна (王克平) кін. 1970-х – поч. 1980-х рр.* Дванадцяті Платонівські читання. НАОМА, 30 листопада 2024 р; доповідь: *Пластична мова Фу Чжунвана: скульптура, інсталяція, редімейд.* 2nd International Scientific – Practical Conference «Eurointegration in Art, Science and Education: Experience, Development Perspectives» on March 7th, 2025; доповідь: *Від «строгого» до «нового»: трансформація художніх засобів виразності у творчості китайського скульптора У Вейшаня (吴为山)*. Міжнародна наукова конференція «Другі Таранушенківські читання», ХДАДМ, 17-18 квітня 2025.

8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертації були оприлюднені в 3-х наукових публікаціях: усі вони — у фахових виданнях, що включені до переліку МОН України, 4 — у збірниках матеріалів і тез наукових конференцій.

Список наукових праць, в яких опубліковані основні результати дисертації (фахові видання, включені до категорії «Б» МОН України):

1. Сун Я. Розвиток скульптури Китаю 1980–2020-х років у китайських дослідженнях про мистецтво. ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну. 2024. Т. XXVI. № 2. С. 102-108.

DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2024.02.07>

URL: <https://hudprom.org.ua/index.php/hp/article/view/50>

2. Тарасов В., Сун Я. Пошук нової пластичної мови сучасної скульптури Китаю у контексті інновацій матеріалів та технік. Український мистецтвознавчий дискурс. 2024. № 5. С. 145–152.

DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.16>

URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/311>

3. Сун Я. Роль костюму як художнього засобу тілесної репрезентації в сучасній скульптурі Китаю. ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну. 2025. Т. XXVII. № 1. С. 177-186.

DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2025.01.15>

URL: <https://hudprom.org.ua/index.php/hp/article/view/66/>

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Сун Я. Монументальна мова у станковій формі: пластичні експерименти Чжу Міна (朱銘於) на прикладі серії «Тай Цзі». VI Міжнародна наукова конференція «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології»: тези доповідей. Київ, Інститут проблем сучасного мистецтва НАМУ, 13–14 листопада 2024 р. Київ: ІПСМ НАМУ, 2024. С. 188-191. URL: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/conf_docs/tesy/2025-01/Methodology_Tesy_13-14_11_2024_9.pdf

2. Сун Я. «Абсурдна скульптура» Ван Кепіна (王克平) межі 1970-х – 1980-х років. Дванадцяті наукові читання пам'яті академіка Платона Білецького (1922–1998), присвячені 65-річчю заснування факультету теорії та історії мистецтва в НАОМА: тези доповідей Міжнародної наукової конференції, НАОМА, 30 листопада 2024. С. 199-200.

URL: https://www.platonconference.kiev.ua/documents/12_platon_chit.pdf

3. Сун Я., Тарасов В. Пластична мова Фу Чжунвана: скульптура, інсталяція, редімейд. 2nd International Scientific – Practical Conference «Eurointegration in Art, Science and Education: Experience, Development Perspectives», Klaipėda University, March 7th, 2025. Klaipėda, 2025. С. 166-169.

4. Сун Я. Від «строного» до «нового»: трансформація художніх засобів виразності у творчості китайського скульптора У Вейшаня (吴为山). Другі Таранушенківські читання: матеріали Міжнародної наукової конференції кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ, 17-18 квітня 2025 року. Харків: ХДАДМ, 2025. С. 140-142.

URL: www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/06/taranush-chitanna-2025.pdf

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Сун Яньбо на тему «Сучасна скульптура Китаю: типологія та художня образність (кін. XX – XXI ст.)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація Сун Яньбо «Сучасна

скульптура Китаю: типологія та художня образність (кін. XX – XXI ст.)» повністю відповідає науковому профілю спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), та пункту 11 Порядку присудження ступеня з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами Постанови КМУ № 502 від 19 травня).

3. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами публічної презентації наукових результатів дисертації рекомендувати дисертацію Сун Яньбо на тему «Сучасна скульптура Китаю: типологія та художня образність (кін. XX – XXI ст.)», за спеціальністю 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

ГОЛОВА

фахового семінару:

кандидат мистецтвознавства, доцент

Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ